

Politisk plattform

Revidert av Landsmøtet 2016

Politisk plattform

Latin-Amerikagruppene i Norge er en partipolitisk uavhengig solidaritetsorganisasjon. Vi jobber for å spre informasjon om forholdene i Latin-Amerika, og støtter de latinamerikanske folkenes kamp:

- for økonomisk, sosial, politisk og kulturell frigjøring
- for lokale og globale alternativer til nyliberalisme
- mot imperialisme
- for å få slutt på krenkelsen av menneskerettighetene, og kvinneundertrykkingen
- mot undertrykkende regimer

- for en økologisk bærekraftig utvikling

Historisk bakgrunn

Til tross for enorme rikdommer innen kultur og naturressurser er det store sosiale ulikheter i dagens Latin-Amerika. Nåtidens sosiale og økonomiske forskjeller er i stor grad et resultat av Europas erobring av regionen.

Erobrerne brukte blant annet kristendommen for å legitimere utryddelse av folkegrupper, og avbrøt på denne måten områdets selvstendige utvikling. Dette, sammen med overføring av natur- og mineralressurser til Europa, var essensielt for maktgrunnlaget til den europeiske elite, og la grunnlaget for vestens kapitalistiske industrialisering.

Frigjøringskampen mot kolonihaverne ble ledet av lokale eliter, og førte ikke til brudd med verken den ytre innblanding eller de interne maktstrukturene. Latin-Amerika forble et føydalsamfunn basert på ulikhet og utbytting, der urfolk og etterkommere etter slaver var nederst på rangstigen.

Tallrike forsøk på demokratisering og sosiale reformer ble i det 19. og 20. århundret brutalt slått ned av diktaturer som i de fleste tilfeller var direkte støttet av USA, både åpent gjennom uttalt politikk, samt i det skjulte, gjennom hemmelige operasjoner utført av CIA. USA drev en undertrykkende politikk preget av militære intervensjoner og kupp, som undergravde potensielle utviklingsprosesser.

Elitene har i dag mye makt. De opererer med støtte fra USA, og i allianse med multinasjonale selskaper, internasjonal kapital og det militære. USA har etablert militærbaser flere steder i regionen. Godt hjulpet av media bruker de sikkerhetsdoktrinen i krigen mot terror og narko som middel for å kriminalisere sosiale bevegelser og demokratisk utvikling.

På 80- og 90-tallet ble regionen utsatt for nyliberale reformer med mål om å privatisere naturressurser og offentlige tjenester. Privatiseringen gikk på bekostning av sosial velferd og sysselsetting. Etter flere tiår med nyliberal sjokkterapi, var Latin-Amerika den regionen med størst ulikhet mellom fattige og rike.

I dag blomstrer den sosiale og folkelige mobiliseringen i Latin-Amerika, på tross av den politiske motbakken. De sosiale bevegelsene er betydningsfulle aktører i det politiske landskapet i sin kamp for deltagende demokrati, rettferdighet og jordreform, og mot frihandel, privatisering, ekstrem naturressursutvinning, miljøødeleggelse, straffefrihet og undertrykking. I løpet av 2000-tallet har det imidlertid skjedd store politiske endringer i regionen. Gjennom å velge inn progressive regjeringer har sosiale bevegelser fått gjennomslag for sine krav om rettigheter, nasjonalisering av ressurser og velferd. Latin-Amerika er nå den regionen der ulikheter reduseres mest. Likevel har interessekonflikter mellom regjeringer og folkebevegelsen i noen av disse landene ført til konflikter og tillitsbrudd med deler av disse bevegelsene. Dette gjelder spesielt urfolks- og miljøorganisasjoner i land som Ecuador og Bolivia. Disse konfliktene har potensiale til å svekke begge sider til fordel for høyresiden, og er en stor utfordring for disse alternative prosessene.»

I de senere år utgjør integrasjonsprosesser og det styrkede samarbeidet innad i regionen den viktigste utviklingen i Latin-Amerika. Regionen har blitt mer selvstendig, og en betydelig politisk aktør på den internasjonale arena. Mellomstatlige organisasjoner som

ALBA, UNASUR og CELAC har vist seg viktige som politiske verksteder for utvikling av et samlet og mer uavhengig Latin-Amerika.

Samtidig er det flere land som ikke har brutt med den nyliberale modellen og USAs kontroll, der elitene holder et stadig sterkere grep over statsapparatet. Dette er land der ulikhet og fattigdom øker, og sosial konflikt, militarisering og undertrykking gjør seg mer og mer gjeldende. Regionen er fortsatt sterkt preget av flere kupp og kuppforsøk, militært press, økonomisk boikott og destabilisering av endringsprosesser.

Store deler av regionen er også plaget med korrupsjon, nepotisme og økonomisk kriminalitet. Dette, sammen med internasjonalt og nasjonalt press, økonomisk og politisk, fører til at utviklingsprosesser stopper opp og blir liggende i en hengemyr.

På tross av dette har endringsprosessene likevel gitt mye til mange i Latin-Amerika.

Når folk involverer seg i prosesser for å utvikle demokrati, fører det i seg selv til økt bevissthet, vilje, evne, tro og håp om medbestemmelse i politikk og økonomi. Flere steder har det også ført til bedre sosiale rettigheter, og dermed økt verdighet.

Sosiale bevegelser og fagbevegelser er de eneste garantistene for å endre de økonomiske og politiske maktstrukturene i Latin-Amerika. Gjennom sin kamp for økt beskyttelse av rettigheter, lokal og internasjonal solidaritet, kollektiv og faglig kamp, samt folkelig organisering jobber de for en bedre og mer solidarisk verden.

Folkets egen deltagelse i organisert samarbeid, representerer Latin-Amerikas framtid.

Demokratisk utvikling

En forutsetning for demokratisk utvikling er respekt for kollektive¹, sivile, faglige og politiske rettigheter. I løpet av de tre siste tiårene har demokratiske rettigheter fått rotfeste både i befolkningen og i den institusjonelle strukturen, men demokratiet er fortsatt skjørt i mange land.

De demokratiske institusjonene har kommet til kort i flere land i Latin-Amerika. Dette viser seg tydelig i samfunn med stor ulikhet, der flertallet av befolkningen ikke har reell mulighet til å ta del i de demokratiske prosessene. Som den fjerde statsmakt er media også en viktig faktor. Media er i stor grad kontrollert av storkapitalen, og brukes aktivt i kampen mot sosiale endringsprosesser. Den svært polariserte mediasituasjonen i flere land kan bryte ned tilliten til media på begge sider, og sammen med eierstrukturen i media er dette en alvorlig trussel mot demokratiet.

De senere årene har det vokst frem flere alternative demokratimodeller i Latin-Amerika, som legger vekt på deltagelse, folkekonsultasjon og direkte involvering av sosiale organisasjoner og lokalsamfunn.

Kvinner spiller ofte en avgjørende rolle i lokale organisasjoner og tiltak, men kvinneandelen synker jo høyere opp i systemene man kommer. Dette gjelder både i næringsliv, innenfor politikk og akademia, og i grasrotorganisasjoner og sosiale bevegelser.

¹ FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter og FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter

LAG støtter:

- demokratiseringsprosesser som bygger på respekt for folkelig selvbestemmelse, kollektive og individuelle rettigheter
- strukturelle, demokratiske reformer og regional integrasjon med fokus på å gjenoppbygge landene, skape anstendige arbeidsplasser og utrydde fattigdom.
- kampen mot tradisjonelle maktmønstre innenfor sosiale og politiske strukturer
- folkelige og demokratiske bevegelser, sammensatt av folkebevegelser, politiske koalisjoner og styresmakter med folkelig utspring
- respekt for ytringsfriheten og fri tilgang til uavhengig informasjon
- demokratisering av media og begrensnings av kapitalens mediemonopol

Handel og utvikling

De historiske ulikhetene i Latin-Amerika har blitt forsterket av internasjonal handelspolitikk og nyliberal ideologi, og definisjonen av utvikling har tradisjonelt sett vært redusert til økonomisk vekst.

De store internasjonale institusjonene Verdensbanken og IMF utgjør stadig en trussel mot alternative økonomiske modeller og arbeiderrettigheter. WTO har imidlertid mistet sin relevans. Samtidig har nyliberalismen blitt videreført gjennom enkeltavtaler mellom land, og disse avtalene går lengre i å snevre inn staters handlingsrom. Latin-Amerika er den regionen som er hardest rammet av investor-stat-søksmål. Søksmålene er i størst grad rettet mot land som prøver å komme ut av en økonomisk krise, eller som prøver å skape alternativer til nyliberalismen. Nye internasjonale fremstøt for frihandel, som TTP, TTIP og TISA, er et forsøk på å begrense Latin-Amerikas selvbestemmelsesrett, muligheter for regional integrasjon og utvikling. TTIP er allerede vedtatt på regjeringens nivå, og trenger kun godkjenning i de respektive parlamentene for å tre i kraft. TISA-forhandlingene er fortsatt ikke avsluttet.

Flere regionale initiativer har brutt med nyliberale prinsipper, og bruker handel som middel for å øke regional produksjon og politisk samarbeid. LAG mener at handel kan brukes som middel for samarbeid og utvikling, men bare når faglige rettigheter og grasrotorganisasjoners krav legges til grunn.

LAG støtter:

- kampen mot nyliberalismen
- kampen mot destabilisering av de positive endringsprosessene i Latin-Amerika
- regionale alternativer til det rådende handelsregimet, samt integreringsprosesser i Latin-Amerika som prioriterer sosiale behov og menneskerettigheter over nyliberale økonomiske modeller
- regionale initiativer til en naturressursforvaltning som respekterer lokalbefolkning, rettigheter og miljø, og favoriserer offentlig kontroll

- arbeid mot inngåelse og implementering av avtaler som TTIP og TISA

Menneskerettigheter

I Latin-Amerika har respekten for menneskerettighetene ofte vært manglende. Borgerkrig og diktatur har forårsaket grove brudd på menneskerettighetene, og slike perioder har vært preget av ekstrem undertrykking og statlig terror. Mange steder har det aldri vært et rettferdig overgangsoppgjør, graden av straffefrihet er skyhøy, og retten til sannhet, rettferdighet og erstatning er fortsatt gjenstand for kamp og sterkt engasjement. Demokratiske reformer som kunne ha påvirket strukturelle årsaker til konflikt i regionen har blitt undergravd.

Opprettelsen av det interamerikanske menneskerettighetssystemet var et skritt i retning av å styrke rettighetsvernet. Imidlertid har konfliktene rundt politisering av kommisjonen ført til at tilliten til institusjonen har blitt betydelig svekket.

Anerkjennelsen av sosiale og kollektive rettigheter har kommet til kort, både juridisk og materielt sett. Det nyliberale paradigmet har fremmet et rettighetsperspektiv der menneskerettighetene reduseres til individuelle rettigheter, privat eiendomsrett og økonomisk utvikling. Dette har bidratt til å rettferdiggjøre multinasjonale selskapers uetiske investeringer, og sikret dem fri tilgang til naturressurser og økonomiske fordeler, på bekostning av sosial velferd og naturvern.

Siden årtusenskiftet har reformvennlige regjeringer startet svært viktige prosjekter med utdanning, helse og sosial utjevning, for å ta det sosiale aspektet ved menneskerettighetene på alvor.

LAG støtter:

- respekt for menneskerettighetene, med særlig vekt på:
 - retten til et verdig liv for alle mennesker
 - retten til utvikling for alle folkegrupper og individer
- styrking av demokratiet, slik at arbeidere og lokalsamfunn kan gripe inn for å forbedre levekårene sine
- kampen for å skape anstendige arbeidsplasser, og for arbeiderrettigheter og sosial reform
- kampen for rettighetene til sårbare grupper i samfunnet
- kampen for fred og nødvendig oppreisning til ofre for undertrykking

Kvinnekamp

Et av Latin-Amerikas største problemer er den utbredte ekskluderingen og diskrimineringen av kvinner, både økonomisk, sosialt og politisk. Fattigdom og sult rammer kvinner hardt, særlig når de blir familiens hovedforsørger. Konservative krefter - ledet an av de kristne trossamfunnene - og en utbredt machokultur, kommer til syne gjennom et begrenset vern av seksuelle og reproduktive rettigheter og helsetjenester,

manglende rettsbeskyttelse i tilgangen på jord, og omfattende kjønnsbasert vold, vold i nære relasjoner og kvinnedrap (femicides).

Likevel er det ofte kvinner som står i spissen for den sosiale motstanden, både i forsvar av naturressurser og demokratisk deltakelse, så vel som kampen for økonomisk og politisk selvbestemmelse, tilgang på utdanning og velferdstjenester, og vern av seksuelle og reproduktive rettigheter. Kampen handler om kvinners rett til å delta i både det offentlige og private rom, om bevisstgjøring rundt, og endring av kjønnsroller, og frigjøring fra patriarkalske maktstrukturer.

LAG støtter:

- at kvinner og menn skal ha like muligheter
- at overgrep mot kvinner rettsforfølges og straffes, og at kvinner utsatt for overgrep får erstatning og oppreisning
- retten til selvbestemt abort
- kampen for å sette i verk FNs resolusjon S1325 om kvinners sikkerhet i krig og konflikt, og kvinners deltagelse i fredsprosesser

Urfolkenes kamp

Urfolkene i Latin-Amerika ble brutalt slaktet ned og brukt til tvangsarbeid i erobringstiden. Siden har de vært offer for systematisk tvangsflytting, politisk og økonomisk ekskludering, rasisme, og for en total nedvurdering av deres kultur og sosiale strukturer. I dag utgjør staters nyliberale politikk og dens rovdrift på naturressurser den største trusselen mot urfolk. Noen land har siden årtusenskiftet gått foran i å styrke urfolks rettigheter og rolle i samfunnet.

LAG støtter:

- urfolks kamp for rett til jord og territorier, og kampen mot å kriminalisere disse kravene
- kampen mot militarisering av urfolksområder
- prosessen med gjenoppreisning og myndiggjøring av Latin-Amerikas urfolk, og at urfolksbevegelser kan få større slagkraft gjennom samarbeid over landegrenser
- grunnlovsfesting av flernasjonale stater
- arbeid for at FN-erklæringen og ILO-konvensjonen om urfolks rettigheter overholdes
- den legitime representasjonen av urfolk i nasjonale og internasjonale prosesser, gjennom delegater valgt av urfolkene selv

Miljø og jordbruk

De siste tiårene har den økonomiske veksten i regionen basert seg på en lite bærekraftig forvaltning av naturressurser og landområder. Dette har hatt enorme konsekvenser for

urfolk og småbrukere. Retten til vann og produksjon av mat for egen befolkning brytes daglig i Latin-Amerika. Som følge av dette har det vokst frem flere folkelige bevegelser som kjemper for krav om en rettferdig fordeling av jord, en bærekraftig forvaltning av naturressursene, og for matsuverenitet.

Megaprojekter innen jordbruk, gruvedrift, vannkraft og infrastruktur forsterker den skjeve fordelingen av jord, og fratar lokalbefolkningens muligheter til å forvalte egne ressurser. Denne formen for ressursran fører til manglende tilbakeføring av verdier til lokalsamfunn og stat. Sammen med nasjonale og utenlandske investeringer føres ofte en aggressiv økonomisk politikk, som overkjører grunnleggende miljøvernprinsipper og urfolksrett, og som har resultert i omfattende miljøødeleggelser. Dette gjenspeiles i hensynsløs privatisering og kommersialisering av jord, skog og vannressurser uten befolkningens samtykke.

Kvinner er særlig hardt rammet av de menneskeskapte endringene i natur og miljø, gjennom både naturressursutvinning og klimaendringer.

LAG støtter:

- vern av folks naturlige livsgrunnlag
- kampen mot privatisering av naturressursene
- småbrukere og urfolks kamp for en mer bærekraftig forvaltning av naturressursene
kvinnens deltakelse og rettigheter i forvaltning av naturressursene
- kampen for jordreform som prioriterer matsuverenitet og bærekraftig økologisk jordbruk framfor eksportrettet industrijordbruk
- kampen for å stanse miljøfiendtlige produksjonsformer som blant annet fører til monokulturer, utpining av jord og global oppvarming
- retten til energi
- retten til vann